

Sygn. akt: XII 1 Co 2186/19

POSTANOWIENIE

Dnia 2 marca 2020 r.

Sąd Rejonowy Gdańsk – Południe w Gdańsku

Wydział XII Cywilny Sekcja do Spraw Egzekucyjnych

w składzie:

Przewodniczący: SSR Joanna Krata

po rozpoznaniu w dniu 2 marca 2020 r. w Gdańsku

na posiedzeniu niejawnym

sprawy egzekucyjnej z wniosku wierzyciela (...) Zakłady (...) z siedzibą w W.

przeciwko dłużnikowi J. S.

na skutek skargi dłużnika J. S. na postanowienie Komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym dla W. (...) Ł. W. z dnia 08 października 2019r. w sprawie Km (...)

wraz z wnioskiem o obniżenie opłaty egzekucyjnej

postanawia:

1. uchylić w całości postanowienie Komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym dla W. (...) Ł. W. z dnia 08 października 2019r. w sprawie Km (...);
2. umorzyć postępowanie w przedmiocie wniosku dłużnika o obniżenie opłaty egzekucyjnej;
3. zasądzić od wierzyciela (...) Zakłady (...) z siedzibą w W. na rzecz dłużnika J. S. kwotę 50,00 (pięćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania;
4. w trybie art. 759 §2 k.p.c., zobowiązać Komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym dla W. (...) Ł. W. w sprawie Km (...) do:
 - a) niezwłocznego podjęcia czynności celem uzupełnienia akt o oryginały kopii pism wierzyciela z dnia 16.03.2017r. (k.1-1v akt) oraz 29.03.2017r. (k. 6 akt);
 - b) wydania postanowienia w przedmiocie kosztów postępowania egzekucyjnego z uwzględnieniem wskazań Sądu zawartych w uzasadnieniu niniejszego postanowienia – niezwłocznie po uprawomocnieniu się punktu pierwszego sentencji postanowienia.

UZASADNIENIE

Dłużnik wystąpił ze skargą na postanowienie Komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym dla W. (...) Ł. W. z dnia 08 października 2019r. w sprawie Km (...). Skarżący zakwestionował wysokość naliczonej przez Komornika opłaty egzekucyjnej oraz obciążenie go kosztami postępowania egzekucyjnego. Podnosząc, że egzekucja wszczęta została niecelowo, wniósł o obciążenie całością kosztów wierzyciela, zaś na wypadek nieuwzględnienia tego wniosku – o obniżenie opłaty egzekucyjnej.

Komornik przekazał uzasadnienie dokonania zaskarżonej czynności wraz z aktami egzekucyjnymi, wnosząc o oddalenie skargi i odrzucenie (względnie oddalenie) wniosku o obniżenie opłaty egzekucyjnej.

Sąd ustalił, co następuje:

Postępowanie egzekucyjne w sprawie Km (...) zostało wszczęte w marcu 2017r. w oparciu o tytuł wykonawczy w postaci zaopatrzonego w klauzulę wykonalności z dnia 24.02.2017r. wyroku S. (...) z dnia 19.03.2015r. (sygn. akt: XVI GC (...)), zmienionego wyrokiem S. (...) z dnia 13.02.2017r. (sygn. akt: I ACa (...)).

Postanowieniem z dnia 25.04.2017r. Sąd Rejonowy G. (...) udzielił zabezpieczenia roszczeniu powoda J. S. o pozbawienia wykonalności powyższego tytułu wykonawczego, poprzez zawieszenie postępowania egzekucyjnego w sprawie Km (...) w zakresie kwoty 16 516,08 zł wraz z odsetkami za opóźnienie od 13.02.2017r. Z uzasadnienia postanowienia Sądu wynika, iż dłużnik przez wszczęciem postępowania egzekucyjnego złożył wobec wierzyciela oświadczenie o potrąceniu swojej wierzytelności z tytułu kosztów procesu i kosztów postępowania apelacyjnego z wierzytelnością wynikającą z tytułu wykonawczego (k. 48-52 akt Km).

Postanowieniem z dnia 08.08.2017r. S. (...) zmienił punkt IV wyroku S. (...) z dnia 13.02.2017r., zmniejszając zasądzone na rzecz J. S. koszty postępowania apelacyjnego do kwoty 1 706,86 zł (k. 133 akt Km).

W toku postępowania egzekucyjnego doszło do częściowego pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego, na podstawie którego wszczęta została egzekucja w sprawie Km (...) - co do kwoty 8 347,18 zł, wyrokiem Sądu Rejonowego G. (...) z dnia 19.10.2017r. (k. 132 akt Km). Powyższe stało się przyczyną umorzenia postępowania egzekucyjnego w zakresie tej kwoty, postanowieniem Komornika z dnia 23.02.2018r. (k. 135-135v akt Km).

Postanowieniem z dnia 08.10.2019r. Komornik przyznał wierzycielowi koszty zastępstwa prawnego w postępowaniu egzekucyjnym w wysokości 1 350,00 zł (pkt 1 sentencji) oraz ustalił koszty niezbędne do celowego przeprowadzenia egzekucji na kwotę 16 750,76 zł (pkt 2 sentencji).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach Km (...).

Sąd zważył, co następuje:

Postanowienie Komornika z dnia 08.10.2019r. podlegało uchyleniu w całości, mając przy tym na uwadze dostrzeżone nieprawidłowości, Sąd rozpoznając sprawę niniejszą orzekał również na podstawie przepisu art. 759 §2 k.p.c.

W pierwszej kolejności wskazać należy, iż z treści punktów 1 i 2 sentencji zaskarżonego postanowienia nie wynika, by Komornik obciążył którąkolwiek ze stron kosztami postępowania egzekucyjnego. W punkcie 1 Komornik przyznał wierzycielowi koszty zastępstwa prawnego nie określając jednak od kogo, punkt 2 ma wyłącznie charakter ustalający.

Podstawą orzekania o kosztach postępowania egzekucyjnego jest art. 770 k.p.c. w zw. z art. 108 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

Obowiązującą w postępowaniu rozpoznawczym regułą odpowiedzialności za wynik procesu zastąpiono w postępowaniu egzekucyjnym zasadą odpowiedzialności dłużnika za koszty egzekucji, połączoną nierozdzielnie z zasadą kosztów celowych. Przepis art. 108 k.p.c. stanowi, iż sąd rozstrzyga o kosztach w każdym orzeczeniu kończącym sprawę w instancji, a z mocy przepisu art. 13 § 2 k.p.c. zasadę tę odnieść należy także do komornika i kosztów postępowania egzekucyjnego. Ustawodawca wychodzi z założenia, że dopiero kończąc postępowanie egzekucyjne komornik ma podstawy do ustalenia, które z kosztów postępowania egzekucyjnego miały charakter kosztów niezbędnych do celowego przeprowadzenia egzekucji.

Powyższe oznacza, że kończąc postępowanie egzekucyjne Komornik winien ocenić w pierwszej kolejności czy wszczęcie i prowadzenie postępowania przez wierzyciela było celowe (w całości bądź w części) a następnie orzec o kosztach postępowania, w sposób z którego ma wynikać w sposób jednoznaczny - którą ze stron i w jakim zakresie

koszty te ostatecznie obciążają. Orzeczenie o kosztach wydawane przez Komornika na zakończenie postępowania egzekucyjnego nie może mieć charakteru wyłącznie ustalającego.

Komornik ma kompetencje do oceny celowości wszczęcia i prowadzenia postępowania egzekucyjnego i winien jej dokonywać mając na uwadze okoliczności konkretnej sprawy.

W niniejszej sprawie Komornik uchylił się od rzetelnego przeprowadzenia tej oceny. W uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia brak jakiegokolwiek argumentacji w tym zakresie, pomimo licznych zarzutów i wniosków zgłaszanych przez dłużnika i pomimo tego, że w aktach sprawy znajduje się materiał pozwalający na przeprowadzenie stosownej analizy i wyciągnięcie wniosków (w szczególności w kontekście częściowego upadku tytułu wykonawczego).

Lakoniczna treść uzasadnienia nie pozwala na merytoryczną ocenę prawidłowości ustalenia przez Komornika wysokości wydatków i opłaty egzekucyjnej. W przypadku opłaty nie sposób ustalić od jakiej kwoty została naliczona. W szczególności nie stanowi jej wskazana w uzasadnieniu suma, którą Komornik przekazał wierzycielowi tytułem należności głównej i odsetek (łącznie 85 978,29 zł). W tej sytuacji istnieją nie dające się usunąć wątpliwości, jakie pozycje złożyły się na kwotę stanowiącą podstawę naliczenia opłaty stosunkowej i czy Komornik do tej podstawy nie doliczył np. pozycji kosztów postępowania egzekucyjnego, co pozostawałoby w sprzeczności z obowiązującymi przepisami.

W tym miejscu, zasadne wydaje się przypomnienie, że uzasadnienie postanowienia w przedmiocie kosztów egzekucyjnych, winno zawierać przekonujące i w pełni czytelne dla stron wyjaśnienia podstaw faktycznych (w tym wyliczenia czysto rachunkowe) i prawnych w odniesieniu do poszczególnych kwot. W uzasadnieniu należy przedstawić szczegółowy sposób wyliczeń poszczególnych pozycji kosztów, z podaniem kwot stanowiących podstawę dla obliczeń procentowych (w przypadku opłat), a także wyjaśnić w jaki sposób Komornik ustalił wysokość poszczególnych kwot (tj. kwot stanowiących podstawę dla obliczeń procentowych). W sentencji postanowienia o kosztach, wydawanego w związku z zakończeniem postępowania egzekucyjnego, winno bezwzględnie znaleźć się jednoznaczne i niebudzące wątpliwości rozstrzygnięcie, co do tego w jakim zakresie ustalone koszty ostatecznie obciążają którą ze stron. Stwierdzenie w uzasadnieniu, że koszty „zostały zapłacone” czy „przekazane” nie stanowi – co oczywiste - takiego rozstrzygnięcia. Komornik winien również uzasadnić swoje postanowienie w przedmiocie przyjętej zasady obciążenia stron / bądź jednej tylko ze stron kosztami postępowania egzekucyjnego.

W ocenie Sądu, zaskarżone postanowienie Komornika nie odpowiada podstawowym wymogom, nie stanowi prawidłowego rozstrzygnięcia o kosztach postępowania egzekucyjnego i z tego względu podlega uchyleniu w całości, o czym Sąd orzekł jak w punkcie pierwszym postanowienia, w oparciu o treść art. 767 §1 k.p.c. w zw. z art. 759 §2 k.p.c. w zw. z art. 770 k.p.c oraz art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 §2 k.p.c.

Niezależnie od powyższych rozważań wskazać także należy, że zdaniem Sądu zarówno Komornik, jak i Sąd orzekający o kosztach postępowania egzekucyjnego po dniu 1 stycznia 2019 r., zobligowany jest do stosowania aktualnych, z uwagi na datę orzekania, przepisów ustawy o kosztach komorniczych.

Komornik ustalając koszty postępowania po wejściu w życie w/w ustawy, nie miał podstaw do stosowania innych przepisów niż ustawa o kosztach komorniczych. Poprzednia ustawa regulująca tę problematykę (ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji) została przez ustawodawcę wyeliminowana z dniem 01 stycznia 2019r. z porządku prawnego i nie może stanowić podstawy prawnej żadnych orzeczeń wydanych po tym dniu, w tym także w toku postępowań zainicjowanych wniesieniem środków zaskarżenia.

Zgodnie z przepisem art. 305 ustawy o komornikach sądowych z dnia 22 marca 2018 r., traci moc ustawa o komornikach sądowych i egzekucji z dnia 29 sierpnia 1997 r. Jednocześnie z treści przepisu art. 306 ustawy o komornikach sądowych z dnia 22 marca 2018 r. wynika, że ustawa ta wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2019 r. Ustawa nie zawiera regulacji pozwalających na ustalenie, że przepisy ustawy o komornikach sądowych i egzekucji z dnia 29 sierpnia 1997 r. nadal obowiązują w jakimkolwiek zakresie.

Oceny tej nie zmienia treść przepisu art. 52 ustawy o kosztach komorniczych, uchwalonej w dniu 28 lutego 2018r., w którym ustawodawca jeszcze odwoływał się do przepisów ustawy o komornikach sądowych i egzekucji z dnia 29 sierpnia 1997 r., utrzymując jej obowiązywanie w porządku prawnym. Jak wskazano wyżej, w późniejszej ustawie o komornikach sądowych, uchwalonej w dniu 22 marca 2018 r. ustawodawca uchylił jednak w całości jej obowiązywanie z dniem 1 stycznia 2019 r., nie przewidując w tym zakresie żadnych ograniczeń w postaci przepisów intertemporalnych. Wobec treści przepisu art. 305 ustawy o komornikach sądowych, nie jest możliwe zastosowanie rozwiązań przyjętych w art. 52 wcześniejszej ustawy o kosztach komorniczych. Normy prawne, do których odwołuje się przepis art. 52 u.k.k. (przepisy ustawy o komornikach sądowych i egzekucji) nie obowiązują już w porządku prawnym, wykluczone jest więc powoływanie ich jako podstawy prawnej orzeczeń wydawanych po dniu 01 stycznia 2019r.

Wskazać należy, iż wyeliminowanie przez ustawodawcę rozwiązania przyjętego w przepisie art. 52 u.k.k. jest racjonalne i konsekwentne z punktu widzenia przyjętej przez niego w późniejszej ustawie o komornikach sądowych zasadniczej zmianie odnośnie zasady wynagradzania komorników sądowych, ukształtowanej jako wynagrodzenie prowizyjne proporcjonalne do wysokości uzyskanych opłat egzekucyjnych, stanowiących należność budżetową o charakterze publicznoprawnym i przyjętej w tym zakresie regule intertemporalnej (art. 283 ust.1 w zw. z art. 143 ust. 3 u.k.s.). Zgodnie z rozumowaniem a contrario, na mocy art. 283 ust. 1 u.k.s. - do opłat egzekucyjnych, które nie zostały prawomocnie ustalone przed dniem wejścia w życie ustawy (niezależnie od daty wszczęcia postępowania egzekucyjnego), stosuje się przepisy art. 149-151 u.k.s., zatem także przepis art. 143 ust. 3 u.k.s., który stanowi, iż przez uzyskane opłaty egzekucyjne rozumie się opłaty faktycznie pobrane lub ściągnięte na podstawie przepisów ustawy z dnia 28.02.2018r. o kosztach komorniczych. Ustawodawca konsekwentnie nie przewiduje zatem możliwości, aby w sprawach, w których przed dniem wejścia w życie ustawy opłaty egzekucyjne nie zostały prawomocnie ustalone, możliwe było orzekanie o tych opłatach na podstawie przepisów innej ustawy niż ustawa z dnia 28.02.2018r. o kosztach komorniczych, tj. wyeliminowanej z porządku prawnego ustawy o komornikach sądowych i egzekucji z dnia 29 sierpnia 1997 r.

Zauważyć przy tym należy, iż w tym samym akcie prawnym (ustawie o komornikach sądowych), ustawodawca widzi sytuację, gdy dokonywane zmiany przepisów mogą mieć wpływ na treść orzeczeń wydawanych w postępowaniach odwoławczych toczących się po dniu 1 stycznia 2019r. i reaguje na nie, gdy ten wpływ chce wyeliminować. Zgodnie z przepisem art. 298 ust. 6 u.k.s., art. 1003 §2 k.p.c., w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się do postanowień o przysądzeniu własności wydanych po dniu wejścia w życie ustawy. Przepis art. 1003 §2 k.p.c. w zmienionym brzmieniu stosuje się również, zgodnie z dyspozycją art. 298 ust. 1 u.k.s., do postępowań, które zostały wszczęte przed dniem wejścia w życie ustawy. Wolą ustawodawcy było jednak, by w sprawach odwoławczych rozpoznawanych po dniu 01 stycznia 2019 r. postanowienia o przysądzeniu własności nie podlegały zmianie z powodu zmiany brzmienia przepisu.

W przypadku postanowień o kosztach postępowania egzekucyjnego wydanych na podstawie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji z dnia 29 sierpnia 1997 r., rozpoznawanych w postępowaniach skargowych czy zażaleniowych po dniu 01 stycznia 2019 r., ustawodawca takiej woli nie wyraził, co oznacza, iż sprawy te rozstrzygane być powinny w oparciu o obowiązujące przepisy prawa.

Warto przypomnieć, że wprowadzanie przez ustawodawcę zasadniczych zmian w zakresie przepisów dotyczących opłat egzekucyjnych bez przepisów intertemporalnych nie jest niczym nadzwyczajnym i miało już miejsce w przeszłości (ustawa z dnia 12 lutego 2010r. o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 40, poz. 228), ustawa z dnia 08 listopada 2013r. o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z dnia 11.12.2013r., poz. 1513).

Sąd orzekający w sprawie niniejszej w pełni podziela stanowisko Sądu Najwyższego (przytoczone w uzasadnieniu uchwały z dnia 23.05.2012r., III CZP 17/12) oraz Trybunału Konstytucyjnego (przedstawione w uzasadnieniu wyroku z dnia 8 listopada 2006 r., K 30/06) że brak przepisów przejściowych nie przesądza istnienia luki i powinien być interpretowany jako przejaw woli ustawodawcy bezpośredniego skutku ustawy nowej, chyba że przeciwko przemawiają ważne racje systemowe lub aksjologiczne. Charakter postępowania egzekucyjnego nakazuje

ocenę problemów prawa międzyczasowego z uwzględnieniem zasad właściwych postępowaniu cywilnemu, a nie materialnemu prawu publicznemu lub prywatnemu. W art. XV § 1 p.w.k.p.c. określono jako zasadę bezzwłocznego działania ustawy nowej (z wyjątkami w art. XVI-XIX). Przyjęto, że ze względu na brak uregulowań ogólnych dotyczących wszystkich aktów prawnych norma powyższa statuuje zasadę prawa międzyczasowego w dziedzinie prawa procesowego, która powinna być stosowana także w odniesieniu do późniejszych ustaw dotyczących prawa procesowego, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej.

Jak podkreślił Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały z dnia 23.05.2012r. (III CZP 17/12) opłata egzekucyjna związana jest z rodzajem egzekucji, a czynnością powodującą powstanie obowiązku uiszczenia opłaty stosunkowej jest postanowienie komornika wydawane po zakończeniu postępowania egzekucyjnego. Organowi egzekucyjnemu nie przysługuje prawo podmiotowe ani prawa nabyte w zakresie pobrania opłaty w pełnej wysokości, gdyż decyduje o tym wynik postępowania i sposób jego zakończenia. Zasada ochrony praw nabytych dotyczy praw podmiotowych jednostek lub podmiotów prywatnych oraz praw słusznie nabytych, a nie należności publicznoprawnych, także wtedy, gdy mają stanowić przychód komornika. Nie ma także naruszenia zasady retroakcji, gdyż niezależnie od tego, że organ egzekucyjny wcześniej podejmował czynności egzekucyjne, a nawet w toku egzekucji mogło dojść do ściągnięcia części opłaty, nie miały one charakteru definitywnego. Chwilą właściwą dla ustalenia wyniku egzekucji, sposobu zakończenia postępowania egzekucyjnego oraz wysokości opłaty stosunkowej i kosztów postępowania jest chwila wydania postanowienia w przedmiocie zakończenia postępowania i ustalenia kosztów. (...)

Orzekając ponownie o kosztach postępowania egzekucyjnego, Komornik uwzględni stanowisko Sądu wyrażone w niniejszym uzasadnieniu, tak w odniesieniu do sentencji, jak i uzasadnienia postanowienia.

W pierwszej kolejności Komornik winien pochylić się nad podniesioną wyżej kwestią celowości, co musi poprzedzać rozstrzygnięcie o zasadzie obciążania stron kosztami. Komornik winien rozstrzygnąć jednoznacznie w sentencji postanowienia, która ze stron zostaje obciążona kosztami i w jakim zakresie. Ustalając wysokość opłaty egzekucyjnej Komornik winien oprzeć się na przepisach ustawy o kosztach komorniczych i określonych w nich stawkach procentowych.

Komornik winien bezwzględnie przedstawić w uzasadnieniu poprawny rachunkowo, szczegółowy sposób wyliczenia poszczególnych pozycji kosztów. Szczegółowe uzasadnienie postanowienia jest niezbędne dla umożliwienia weryfikacji prawidłowości wyliczeń dokonanych przez Komornika, jak również przyjętej przez niego zasady obciążania kosztami. Powyższe warunkuje możliwość dokonania pełnej merytorycznej kontroli postanowienia o kosztach egzekucyjnych, zarówno stronom, jak i ewentualnie Sądowi.

Uchylenie zaskarżonego postanowienia Komornika sprawia, że procedowanie co do wniosku dłużnika o obniżenie opłaty stosunkowej stało się bezprzedmiotowe.

Zgodnie z art. 355 § 1 k.p.c. sąd wydaje postanowienie o umorzeniu postępowania, jeżeli powód cofnął ze skutkiem prawnym pozew lub jeżeli wydanie wyroku stało się z innych przyczyn zbędne lub niedopuszczalne.

W związku z powyższym Sąd na podstawie art. 355 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. orzekł jak w punkcie drugim sentencji postanowienia.

O kosztach postępowania wywołanego wniesieniem skargi, orzeczono w punkcie trzecim sentencji postanowienia, na podstawie przepisu art. 98 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., mając na uwadze wynik postępowania - fakt uwzględnienia skargi. Na koszty sądowe w sprawie niniejszej złożyła się opłata stała od skargi w kwocie 50 zł, uiszczona przez dłużnika.